

26-03-2012	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
MSS/		11:00
26-03-2012	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
MSS/ KTG/ D/		11:00

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

सभागृहातील कामकाजासंबंधी

सभापती : आजचा प्रश्नोत्तराचा तास तहकूब करुन तो उद्या मंगळवार, दिनांक 27 मार्च 2012 रोजी सकाळी 10.00 वाजता घेण्याचे मी ठरविलेले आहे. उद्याचा प्रश्नोत्तराचा तास देखील उद्याच होईल. या व्यतिरिक्त आज नियम 289 अन्वये प्रस्तावाच्या दोन सूचना माझ्याकडे आलेल्या आहेत. त्या देखील मी उद्या घेण्याचे ठरविलेले आहे. आजच्या कामकाजपत्रिकेवरील लक्षवेधी सूचना देखील होणार नाहीत. यापूर्वी देखील काही दिवशी लक्षवेधी सूचना झालेल्या नाहीत. या राहिलेल्या सर्व लक्षवेधी सूचना एखाद्या दिवशी दोन अडीच तासाचा वेळ देऊन मी घेऊ शकेन. आता कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवण्यात येतील. तत्पूर्वी आजच्या सभागृहाच्या कामकाजपत्रिकेला जे जोडपत्र आहे ते पुढील प्रमाणे वाचावे.

आज सोमवार, दिनांक 26 मार्च 2012 रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या बाब क्रमांक "एक"ला बाब क्रमांक "एक-अ" असे वाचण्यात यावे व तत्पूर्वी बाब क्रमांक "एक" नव्याने पुढीलप्रमाणे वाचण्यात यावी.

"एक" शोक प्रस्ताव

"डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा, वि.स.स. व माजी मंत्री आणि श्री. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी, थोर स्वातंत्र्य सेनानी व माजी वि.स.स. यांच्या दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव."

--

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

A-2

MSS/ KTG/ D/

11:00

पृ.शी./मु.शी.: कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

श्री. अजित पवार (उप मुख्य मंत्री तथा वित्त मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विदर्भ, मराठवाडा व उर्वरित महाराष्ट्र विकास मंडळे आदेश, 2011 च्या अनुच्छेद 7 अन्वये वार्षिक योजना 2012-13 करिता सिंचन विकास क्षेत्र तसेच सिंचन वगळून इतर विकास क्षेत्रातील प्रदेशनिहाय नियतव्ययाच्या वाटपाबाबत माननीय राज्यपालांनी दिलेले निदेश सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : माननीय राज्यपालांनी दिलेले निदेश सभागृहासमोर ठेवण्यात आले आहेत.

....3...

पृ.शी.: शोक प्रस्ताव

मु.शी.: डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा, वि.स.स. व माजी मंत्री आणि श्री. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी, थोर स्वातंत्र्य सेनानी व माजी वि.स.स. यांच्या निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव

श्री. अजित पवार (उप मुख्यमंत्री) : सभापती महोदय, डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा, वि.स.स. व माजी मंत्री आणि श्री. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी, थोर स्वातंत्र्य सेनानी व माजी वि.स.स. यांच्या दुःखद निधनाबद्दल मी खालील शोक प्रस्ताव मांडतो.

"डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा, वि.स.स. व माजी मंत्री आणि श्री. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी, थोर स्वातंत्र्य सेनानी व माजी वि.स.स. यांच्या दुःखद निधनाबद्दल हे सभागृह अतीव दुःख व्यक्त करते."

कै. डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा यांचे जन्म 15 ऑगस्ट 1963 रोजी परभणी येथे झाला. त्यांचे शिक्षण एम.बी.बी.एस. पर्यन्त झाले होते.

कै. डॉ. मुंदडा यांनी वसुंधरा महिला सहकारी बँक, बीड, धनलक्ष्मी महिला सहकारी पतसंस्था, संजीवनी गृहोपयोगी वस्तू उत्पादक सहकारी संस्था व वसुंधरा सामाजिक प्रतिष्ठान, अंबाजोगाईच्या संस्थापिका-अध्यक्षा तसेच अंबा सहकारी साखर कारखान्याच्या संचालिका म्हणूनही कार्य केले होते. त्यांचा अनेक शैक्षणिक व सामाजिक संस्थांशी निकटचा संबंध होता.

कै. डॉ. मुंदडा यांनी महिला मेळाव्यांचे आयोजन, भूकंप व दुष्काळग्रस्तांना मदत कार्य तसेच अंबाजोगाई व केज तालुक्याच्या सर्वांगीण विकासासाठी महत्वाचे योगदान दिले होते. त्यांनी केलेल्या सामाजिक कार्याबद्दल त्यांना इंडिया इंटरनॅशनल फ्रेंडशीप सोसायटीतर्फे "भारत ज्योती" पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते.

कै. डॉ. मुंदडा 1990, 1995, 1999, 2004 व 2009 अशा पाच वेळा बीड जिल्ह्यातील केज मतदार संघातून महाराष्ट्र विधानसभेवर निर्वाचित झाल्या होत्या. 1999-2004 या कालावधीत त्यांनी विधी व न्याय, महिला व बालकल्याण, सांस्कृतिक कार्य व नागरी जमीन कमाल धारणा, भूकंप पुनर्वसन व मदत कार्य खात्याच्या राज्यमंत्री तर जुलै 2004 ते डिसेंबर 2008 या

..4..

श्री. अजित पवार.....

कालावधीत सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण खात्याच्या मंत्री व डिसेंबर 2008 ते ऑक्टोबर 2009 पर्यंत सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) या खात्याच्या मंत्री म्हणूनही उत्तम कार्य केले होते.

....नंतर श्री. गिते....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

असुधारित प्रत / प्रसिद्धिसाठी नाही

श्री.अजित पवार...

सभापती महोदय, डॉ.विमलताई मुंदडा 1990 या वर्षी विधानसभा सभागृहात सदस्य म्हणून आल्या, त्यावेळेस, त्याच काळामध्ये माझ्यासारखे अनेक या सभागृहात सदस्य म्हणून आले आहेत. तसे बघितले तर डॉ. विमलताई मुंदडा सतत संघर्ष करीत असत. जन्माला आल्यापासून ते आपल्याला सोडून जाईपर्यंत त्यांनी अनेक संघर्ष केले. त्या गरीब कुटुंबात जन्माला आल्या होत्या. त्यांचे वडील शिक्षक होते, त्यांना तीन बहिणी होत्या, तसेच त्या मागासवर्गीय समाजात जन्माला आलेल्या होत्या. त्यांनी सुरुवातीला शिक्षण घेण्यासाठी संघर्ष केला. त्यांनी संघर्ष करून एमबीबीएसची पदवी संपादन केली. त्यानंतर त्यांचा राजकीय जीवनात प्रवेश करण्याचा प्रयत्न होता. त्यांनी 1990 च्या काळात काँग्रेस पक्षाचे तिकीट मागितले होते, त्यांना काँग्रेस पक्षाने तिकीट दिले नाही, त्याच काळात त्यांना भारतीय जनता पक्षाने तिकीट दिले आणि निवडणुकीमध्ये त्या चांगल्या मताधिक्याने निवडून आल्या. त्यांनी विधानसभेसाठी एकूण 5 निवडणुकीत भाग घेतला आणि त्यात त्या निवडून आल्या. प्रत्येक निवडणुकीत त्यांचे मताधिक्य हे वाढत गेलेले आहे असे आपल्याला दिसून आले असेल.

महोदय,अलीकडच्या काळात त्यांच्या लक्षात आले की, आपल्याला मोठ्या आजाराने घेरलेले आहे, तरी देखील त्या खचल्या नाहीत. तरी देखील त्या काम करीत होत्या. आजाराच्या काळात देखील त्या सतत संघर्ष करीत होत्या. मी त्यांच्या बाबतीत या ठिकाणी एक योगायोग सांगू इच्छितो. या देशाला 15 ऑगस्ट 1947 ला स्वातंत्र्य मिळाले, त्या दिवशी त्या जन्माला आल्या. नियतीपुढे कोणाचे काही चालत नाही ही वस्तुस्थिती आहे. त्या आपल्याला सोडून निघून गेल्या तो दिवस गुढीपाडव्याचा होता. आपला महत्वाचा सणाचा दिवस गुढीपाडवा असतो. गुढीपाडव्याच्या दिवशी पूर्वसंध्याला त्या आपल्यातून निघून गेल्या. ज्या दिवशी या देशाला स्वातंत्र्य मिळाले त्या दिवशी त्यांचा जन्म झाला आणि त्या गुढीपाडव्याच्या दिवशी आपल्यातून निघून गेल्या. त्यांच्या भागात "ओन्ली विमल " या नावाने त्या खूप प्रसिध्द होत्या. मी स्वतः त्यांच्या अंत्यविधीला गेलो होतो. त्यांच्या अंत्यविधीला मोठा समाज जमलेला होता. तेथे सगळ्यांच्या चेहऱ्यावर दुःख दिसत होते. त्यांच्या विभागात त्या खूपच लोकप्रिय होत्या. त्यांनी आंतरजातीय विवाह केला होता. माझ्या भागात काही ना काही झाले पाहिजे, माझ्या भागातील प्रश्न सुटले पाहिजेत, माझ्या भागाचा विकास झाला पाहिजे अशा प्रकारची भूमिका त्यांनी शेवटपर्यंत स्वीकारलेली होती.

2...

श्री.अजित पवार...

अशा या समाजसेविकेचे गुरुवार, दिनांक 22 मार्च, 2012 रोजी दुःखद निधन झाले.

सभापती महोदय, कै.नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी यांचा जन्म 15 जुलै, 1922 रोजी सांगली जिल्हयात वाळवा येथे झाला. त्यांचे शिक्षण एस.एस.सी.पर्यंत झाले होते.

कै.नायकवडी यांनी 1942 च्या स्वातंत्र्य लढयात क्रांतिसिंह नाना पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली सक्रीय सहभाग घेऊन साताराच्या आझाद हिंद फौजेचे संघटक म्हणून प्रतिसरकारमध्ये अतिशय महत्वपूर्ण कार्य केले होते. तसेच त्यांनी संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ व गोवा मुक्ती लढयात सक्रीय सहभाग घेतला होता, त्यात त्यांना कारावासही झाला होता.

कै. नायकवडी यांनी स्वातंत्र्यानंतर शेतकरी कामगार, शेतमजूर, भूमिहीन, कष्टकरी जनतेचे नेतृत्व केले. तसेच कोयना धरणग्रस्तांचे पुनर्वसन योग्य रितीने व्हावे यासाठी लढा दिला. शेतीला बारमाही पाणी मिळावे यासाठी कृष्णा नदीवर नागाठाणे येथे बंधाऱ्यांची उभारणी करून "किसान लिफ्ट" इरिगेशनची स्थापना केली. 1993 मध्ये किल्लारी परिसरातील भूकंपग्रस्त भागातील 150 निराधार बालकांना दत्तक घेऊन त्यांना शिक्षण दिले.कृष्णा खोऱ्यातील पाण्याचा समान वाटा मिळावा यासाठी 1995 मध्ये आटपाडी येथे दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांच्या भव्य परिषदेचे आयोजन केले होते.

कै. नायकवडी यांनी हुतात्मा स्मारक समिती, किसान शिक्षण संस्था व हुतात्मा किसान अहिर सहकारी साखर कारखाना लिमिटेड, वाळवाचे संस्थापक-अध्यक्ष म्हणूनही कार्य केले होते. त्यांचा अनेक शैक्षणिक, सामाजिक व सहकारी संस्थांशी निकटचा संबंध होता. त्यांनी केलेल्या सामाजिक कार्याबद्दल त्यांना "महाराष्ट्र फाऊंडेशन", "रयत माऊली", "महाराष्ट्र भूषण" तसेच "पद्मभूषण" पुरस्काराने सन्मानित केले होते. तर शिवाजी विद्यापीठाने डी.लिट पदवी देऊन गौरविले होते.

कै. नायकवडी 1957 व 1985 असे दोन वेळा सांगली जिल्हयातील वाळवा मतदार संघातून महाराष्ट्र विधानसभेवर निर्वाचित झाले होते. त्यांनी सहकारी साखर काढला आहे, तो अतिशय उत्तमपणे चालविला जात आहे. आज आपल्या राज्यात ऊसाला चांगला भाव देण्याच्या पहिल्या पाच साखर कारखान्यामध्ये कै.नागनाथ अण्णांच्या साखर कारखान्याचा सातत्याने नेहमी नंबर लागलेला असतो.

यानंतर श्री. भोगले...

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C.1

SGB/ KTG/ D/

11:10

श्री.अजित पवार.....

त्या कारखान्याची रिकव्हरी अतिशय उत्तम आहे. अतिशय चोख अशा प्रकारचे काम करणे, समाजातील सर्व घटकांमध्ये सतत मिसळणे ही त्यांच्या कामाची पध्दत होती. अशा या क्रांतीवीर ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसेनानींचे गुरुवार दिनांक 22 मार्च, 2012 रोजी दुःखद निधन झाले. मी या दोन्ही दिवंगत नेत्यांना भावपूर्ण श्रध्दांजली अर्पण करतो.

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.विनोद तावडे (विरोधी पक्षनेता) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते आदरणीय उप मुख्यमंत्री श्री.अजित पवार यांनी डॉ.विमलताई मुंदडा आणि श्री.नागनाथ अण्णा नायकवडी यांच्या दुःखद निधनानिमित्त जो शोकप्रस्ताव मांडला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी या ठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, डॉ.विमलताई मुंदडा या सुरुवातीच्या काळात भारतीय जनता पक्षाच्या वतीने आंबेजोगाई येथून आमदार म्हणून निवडून आल्या होत्या, त्यावेळी माझा त्यांच्याशी निकटचा संबंध आला. कारण मी त्या काळात पक्षाचा सरचिटणीस म्हणून काम करीत होतो. त्या निमित्ताने मराठवाड्याच्या दौऱ्यावर गेल्यानंतर अनेकदा डॉ.विमलताई मुंदडा यांच्या कामाची पध्दत मी जवळून पाहिली होती. अनेक भागात त्या ठिकाणच्या लोकप्रतिनिधींना मोठ्या प्रमाणात पक्षाचा पाठिंबा आणि ताकद मिळत असते. डॉ.विमलताई मुंदडा यांच्यामार्गे पक्षाची ताकद होतीच, परंतु त्यांचा स्वतःचा जनसंपर्क अतिशय दांडगा होता. कार्यकर्त्यांशी त्यांचे असलेले आपुलकीचे नाते यामुळे त्यांच्या माध्यमातून पक्षाला चांगली ताकद मिळत असल्याचे आम्ही पहात होतो.

सभापती महोदय, राजकीय नेत्यांचा त्यांच्या कार्यकर्त्यांशी कसा संपर्क असला पाहिजे याचे एक मूर्तिमंत उदाहरण म्हणून डॉ.विमलताई मुंदडा यांच्या व्यवहाराकडे पहावे लागेल. सहजपणे कोणत्याही कार्यकर्त्यांच्या घरी गेल्यानंतर त्यांच्याकडील काम आटोपल्यावर त्यांच्या घरातील त्याची बहीण, आई, इतर परिवारातील सदस्यांशी संपर्क साधूनच त्या निघत असत. माननीय उप मुख्यमंत्री श्री.अजित पवार यांनी सांगितल्याप्रमाणे संघर्ष हा नेहमीच त्यांच्या जीवनाचा अविभाज्य भाग राहिलेला होता. त्या काळात आंतरजातीय विवाह करण्याचे धाडस करणे आणि त्यानंतर सुध्दा सामाजिक, राजकीय जीवनामध्ये यशस्वीपणे पुढे जाणे हे सगळ्यांना शक्य होत नाही. परभणी येथे त्यांचे माहेर होते आणि मराठवाड्यातील आंबेजोगाई येथे त्यांनी राजकीय कामाला सुरुवात केली होती. या दोन्ही मतदारसंघातील सामान्य माणसांचे प्रश्न सोडविण्यासाठी सतत झटणे आणि त्या प्रश्नांचा सातत्याने पाठपुरावा करणे, आपल्या मतदारसंघातील शेवटच्या माणसाचे प्रश्न घेऊन त्याची तड लावण्याचे काम त्यांनी केले. युती सरकारच्या काळात त्या आमदार होत्या, परंतु त्यांची मंत्रीमंडळात वर्णी लागली नव्हती. तरी देखील सामान्य माणसांचे प्रश्न सोडविण्यासाठी त्या सातत्याने प्रयत्नशील राहिल्या. सभागृहाच्या नेत्यांनी सांगितल्याप्रमाणे पाडव्याच्या पूर्वसंध्येला त्या ईहलोकी निघून गेल्या. त्यांच्या अंत्यविधीला अलोट गर्दी जमली होती.

..3..

श्री.विनोद तावडे.....

सभापती महोदय, मराठवाड्यामध्ये गुढी पाडव्याच्या शुभदिनी घरोघरी गुढी उभारणे ही प्रथा असताना त्यांच्या अंत्यविधीच्या दिवशी आंबेजोगाईमध्ये कोणत्याही घरी गुढी उभारली गेली नाही इतके त्यांच्यावर लोकांचे प्रेम होते. जनतेसाठी त्यांनी जे काम केले त्याचेच हे प्रतिबिंब होते. डॉ.विमलताई मुंदडा यांना लोकांचे प्रेम त्यांच्या कर्तृत्वामुळे प्राप्त झाले होते. वयाच्या 49 व्या वर्षी त्यांचे निधन झाल्यामुळे महाराष्ट्रातील राजकीय, सामाजिक जीवनाची हानी झालेली आहे.

सभापती महोदय, 26.11 च्या घटनेबद्दल सभागृहात चर्चा होत असताना घटनेच्या प्रसंगी आरोग्यमंत्री कुठे होत्या असा स्वाभाविक प्रश्न आम्ही उपस्थित केला होता. माननीय मंत्री श्री.सुरेश शेटी हे सार्वजनिक आरोग्य विभागाचा कार्यभार सांभाळित होते. उपाहारगृहामध्ये डॉ.विमलताई मुंदडा यांची प्रत्यक्ष भेट झाली असता त्यांनी सांगितले की, माझे 26.11 या दिवशीच ऑपरेशन झाले होते. हे त्यांनी सांगितले तेव्हाच त्यांना झालेल्या दुर्घर रोगाची आम्हाला माहिती कळली.

नंतर श्री.खर्चे....

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D-1

PFK/ D/ KTG/

पूर्वी श्री. भोगले.....

11:15

श्री. विनोद तावडे .....

अशा पध्दतीने एखादी व्यक्ती आपल्यातून निघून जाणे ही एक प्रकारे समाजाची हानीच आहे, त्यांना माझ्या पक्षाच्या वतीने भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो.

यानंतर श्री. नागनाथ अण्णा नायकवडी यांचे दुःखद निधन झाल्याबद्दल जो शोक प्रस्ताव मांडला त्याला पाठिंबा देत असताना मी एवढेच सांगणार आहे की, आमच्या पक्षाचे ज्येष्ठ नेते श्री. अण्णा डांगे व इतरांकडून श्री. नागनाथ अण्णा यांच्या कारकिर्दीबद्दल सातत्याने ऐकत होतो. ते सांगत असत की, स्वातंत्र्य लढ्यात जे लोक कार्यरत होते ते स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर पुन्हा सुराज्य निर्माण करण्यासाठी सतत झटत होते त्यातील एक महत्वाचे कार्यकर्ते श्री. नागनाथ अण्णा नायकवडी हे होते. एका बाजूला महात्मा गांधींचा आदर्श मान्य करणारे ते होते तर दुसऱ्या बाजूला डॉ. सुभाषचंद्र बोस यांचे नेतृत्व देखील त्यांनी मान्य केले होते. त्यांचा स्वभाव असा होता की, प्रत्येक स्वातंत्र्य सैनिकाने स्वतःच सेनापती होऊन मार्ग निवडला पाहिजे व तसेच वागत होते.

आपल्याला सन 1947 मध्ये जरी स्वातंत्र्य मिळाले असले तरी प्रत्यक्षात दहा वर्षांपूर्वीच आपला देश स्वतंत्र झाला होता असे हे सर्व लोक समजत होते. नाना पाटलांच्या भूमिगत कारवाया काही केल्या ब्रिटीशांना थांबविता येत नव्हत्या म्हणून इंग्रजांनी त्या प्रांताचे तत्कालीन जिल्हाधिकारी श्री. गिलबर्ट यांच्याकडे ही जबाबदारी सोपविली होती. पण नागनाथ अण्णा यांनी त्या काळात नाना पाटलांभोवतीचे कवच एकदम घट्ट केले होते. अशा या व्यक्तीने स्वातंत्र्यानंतर कोणत्याही प्रकारे सत्तेत न जाता, सत्तेचा मोह न धरता केवळ बहुजन समाज, शेतकरी वर्ग व कामगारांसाठी लढण्याचेच त्यांनी ध्येय समोर ठेवले होते. तसेच नागनाथ अण्णा यांनी स्वातंत्र्यानंतर कर्मवीर भाऊराव पाटील, संत गाडगे महाराज यांच्यासोबत राहून अधिक वेळ दिला व शिक्षण संस्थांमधून कारखान्याकडे जाऊन समाजाची सेवा केली होती. अन्यथा सध्याच्या परिस्थितीत कारखान्यांकडून शिक्षण संस्थांकडे जातानाचे चित्र आपल्याला दिसून येईल. ऊसाला चांगला भाव मिळावा म्हणून देखील नागनाथ अण्णा यांनी प्रयत्न केले. तसेच यशस्वीपणे कारखाना चालविणारे हे व्यक्तिमत्व होते. यातून राजकीय कार्यकर्त्यांना नक्कीच प्रेरणा मिळेल असे त्यांचे कर्तृत्व होते. त्यांच्या जीवनातील काही वाक्ये ही केवळ कथा व कादंबऱ्यांमधील असल्याचे वाटते पण नागनाथ अण्णांच्या बाबतीत ती प्रत्यक्षात पहायला मिळाली. आज आपली

.....2

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D-2

PFK/ D/ KTG/

पूर्वी श्री. भोगले.....

11:15

श्री. विनोद तावडे .....

राजकीय व्यवस्था ज्या अवस्थेतून किंवा ज्या परिक्रमेतून जात आहे अशा वेळेस नागनाथ अण्णा यांच्यासारखे आदर्श पुरुष हे दीपस्तंभासारखे वाटले असते. त्यांचे जाणे हे ही देखील एक हानीच म्हणता येईल असे बोलून माझ्या पक्षाच्या वतीने त्यांना श्रद्धांजली अर्पण करतो व माझे भाषण पूर्ण करतो.

यानंतर श्री. जुन्नरे .....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. दिवाकर रावते (विधानसभेने निवडलेले) : आदरणीय सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते माननीय उप मुख्यमंत्री श्री. अजित पवार यांनी कै. डॉ. विमलताई मुंदडा तसेच कै.नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी यांच्या संदर्भात जो शोकप्रस्ताव मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

स्व.डॉ.विमलताई मुंदडा हया माझ्या कुटुंबाच्याच एक सदस्या होत्या. मी वैधानिक विकास मंडळाचा अध्यक्ष होतो त्यावेळेस मी पहिल्यांदा परळी येथे गेलो होतो तेव्हा त्यांचा आणि माझा पहिला परिचय झाला होता. त्या बैठकीमध्ये त्या आपल्या यजमानांना सुध्दा घेऊन आल्या होत्या. त्यानंतर आमचा सलोखा असाच वाढत गेला. त्यांच्या कुठल्याही कामामध्ये पक्षाचा कधी विषयच नसायचा. मी ताईशी भेटलो नाही तरी माझ्या पत्नीशी त्यांची नेहमी भेट होत असे. विमलताई आम्हाला त्यांच्या घरी नेहमी चहा पिण्यासाठी बोलावीत असत. त्यांच्या आजारपणाच्या काळात माझी त्यांच्याशी एक दोनदाच भेट झाली होती. परंतु माझी पत्नी त्यांना नेहमी भेटत असे. युतीच्या काळात त्यांना मंत्री पद मिळाले नव्हते. युतीच्या काळात विमलताई मला संभाजी नगरला सतत भेटत असे. डॉ. विमलताई मुंदडा यांनी ज्यावेळेस माननीय शिवसेना प्रमुखांशी भेटण्याची इच्छा प्रदर्शित केली त्यावेळेस मी त्यांची भेट घालून दिली होती व त्यावेळच्या विमलताई मी पाहिल्या होत्या. लातूरच्या भूकंपाच्या संदर्भात मी 3 वर्षे काम केले होते. डॉ. विमलताई यांनी सुध्दा लातूरच्या भूकंपामध्ये काम केले होते. पाय रोवून काम कसे करावयाचे असते हे मी त्यावेळेस पाहिले होते. भूकंपग्रस्तांना औषधपाणी करण्याच्या संदर्भात त्यांचे जास्त लक्ष असायचे.

सभापती महोदय, मराठवाडयामध्ये भीषण दुष्काळ पडला होता त्यावेळेस आम्ही सर्व एकत्र काम करीत असू. माणसामध्ये समाजाच्या जाणीवा हया उपजत असतात त्या कृत्रिमतेने कधीच आणता येत नाही व ते नेतृत्व म्हणूनही निर्माण होत नाही तसेच जाणीवेतून नेतृत्व कधीही येत नाही तर जाणीवेतून ऋणानुबंध निर्माण होत असतात. डॉ.विमलताईंचा त्यांच्या मतदारसंघातील प्रत्येक घराशी संबंध होता. त्यांना विरोधकांची राजकीय मते मिळत नसतील परंतु त्यांचे सगळ्यांशी संबंध असत. त्यांचे संबंध पक्षाच्या पलीकडचे असायचे. आंबेजोगाई नगरपरिषदेत त्यांचा पराभव होऊ नये यासाठी ते कायम काम करीत असत. नगरपरिषदेत त्यांचे पॅनल पूर्ण होत

श्री. दिवाकर रावते ....

नसेल तर त्या आमचे सहकार्य मागायच्या व त्यांना मी सहकार्य करीत असे. आंबेजोगाईतले आमचे नगरसेवक डॉ. विमलताई बरोबरच असत परंतु त्याला राजकीय अभिनिवेश कधीही नसायचा. आंबेजोगाईला गेल्यानंतर देवीचे दर्शन घेतले की, न घेतले यापेक्षा मी डॉ. विमलताईच्या घरी जात असे. त्या घरी नसल्या तरी आवर्जून जात असे व चहा घेऊनच परत येत असे. डॉ. विमलताईच्या संदर्भात भाष्य करतांनाही मला गहिवरून येत आहे. निवडणुकीच्या काळात डॉ. विमलताई मुंदडा यांना भेटण्यासाठीच मी मुंबईत आलो होतो. निवडणुकीच्या काळात ताईंना भेटण्यासाठी मी आणि माझी मंडळी गेलो होतो. ऋणानुबंध कसे असतात हे भेटल्यानंतर समजत असते. आम्ही त्यांना भेटण्यासाठी गेलो तेव्हा त्यांच्या डोक्यावर मी वडिलकीचा हात ठेवला तेव्हा त्या एक शब्दही न बोलता रडत होत्या. त्या डॉक्टर असल्यामुळे आपण आता जास्त दिवस जगणार नाही हे त्यांना माहिती होते. परवा त्यांच्या निधनाची बातमी समजली तेव्हा त्यांना भेटण्यासाठी मी रुग्णालयात गेलो होतो परंतु त्यावेळेस त्यांना आंबेजोगाईला नेण्यात आले होते. डॉ.विमलताई आमच्यातून निघून गेलेल्या असून आमच्या घरातलाच कोणी तरी सदस्य निघून गेलेला आहे अशी माझी भावना झालेली आहे.

यानंतर श्री. भारवि...

श्री.दिवाकर रावते....

सभागृहाचे नेते श्री.अजित पवार यांनी मांडलेल्या भावनेच्या पलीकडे जाऊन या शोक प्रस्तावाला माझ्या पक्षाच्या वतीने तसेच सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या वतीने श्रद्धांजली अर्पण करतो.

श्री.नागनाथ अण्णा नायकवडी यांच्याशी आमचा कधीच प्रत्यक्षपणे परिचय आला नाही. श्री.राजू शेटी वगैरे नावे आता आलीत. त्या भागामध्येशेतकऱ्यांचे आंदोलन उभे करण्याचे, शेतकऱ्यांचा संघर्ष उभे करण्याचे काम कायम श्री.नागनाथ अण्णा यांनी केले. त्यांचे व्यक्तिमत्त्व संघर्षाचे होते. क्रांतिवीर नाना पाटील यांच्या प्रति सरकारातील ते होते. श्री.वसंतदादा पाटील यांच्या सारख्या मंडळीं समवेत त्यांनी एकत्रितपणे काम केलेले आहे. जीवनामध्ये चांगले संघर्ष अंगावर घेऊन खेळणे हे महत्त्वाचे असते. त्यापैकी एक श्री.नागनाथ अण्णा पाटील होते. ते महाराष्ट्रातील अद्वितीय असे व्यक्तिमत्त्व होते. त्यांनी स्वातंत्र्य लढ्या पासून संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ, गोवा मुक्ती लढ्यात सक्रीय सहभाग घेतला होता. देशातील, राज्यातील कुठल्याही प्रश्नांकरिता सर्वकष संघर्ष करणारी मनोवृत्ती असलेल्या जुन्या पिढीतील एक श्री.नायकवडी होते.

सभागृहाचे नेते श्री.अजित पवार यांनी श्री.नागनाथ अण्णा नायकवडी यांच्या साखर कारखान्यांचा उल्लेख केला. तो फार महत्त्वाचा होता. संपूर्ण महाराष्ट्रात साखर कारखान्यांचे सतत संघर्ष सुरू असतात. पण 4-5 कारखाने असे आहेत की, ते निष्ठेने, कडवटपणाने, कर्तव्यबुद्धीने काम करीत आहेत. त्यापैकी श्री.नागनाथ अण्णा नायकवडी यांचा कारखाना आहे. त्यांच्या कारखान्याच्या विरोधात कुठल्याही शेतकऱ्याने कधीही संघर्ष केला नाही, भावाकरिता झगडा केला नाही. शासनाचा जो काही निर्णय असेल त्याच्या एक पाऊल पुढे त्यांचा कारखाना असायचा. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या पदरी शासनाच्या निर्णयापेक्षा जास्त भाव मिळत होता. त्यामुळे शेतकऱ्यांचा त्यांच्यावर प्रचंड विश्वास होता म्हणूनच ते कारखान्यावर कायम प्रमुख म्हणून राहिले.

निवडणुकीमध्ये नेहमीच यश येते असे नाही. दोन वेळा ते विधान सभेचे सदस्य होते. त्यांचे कर्तृत्व संघर्षातून निर्माण झाले होते. लोकांकरिता सर्व निर्माण केल्यानंतर ती पुण्याई निवडणुकीत कामाला येत नाही. हे सुद्धा आपण त्यांच्या चिरंजीवाच्या गेल्या वेळच्या निवडणुकीच्या पराभवातून अनुभवले. तो काही खोलात जाण्याचा विषय नाही. सामाजिक क्षेत्रात काम करताना सामाजिक संघर्ष देखील करावे लागतात. आजकालच्या निवडणुकीत ते वटले जातात असे

श्री.दिवाकर रावते....

नाही. त्यामुळे कोणतेही कार्य, काम थांबवू नये. गेल्या वर्षीच त्यांच्यावर प्रकाशित झालेले पुस्तक आम्हा सर्व आमदारांकडे आलेले आहे. या पुस्तकात त्यांच्या कार्याचा आढावा घेण्यात आलेला आहे. या पुस्तकाच्या प्रत्येक पानापानावर शेतकरी आणि अण्णा आहेत. त्यांनी कधीही शेतकरी नेता होण्याचे स्वप्न बघितले नाही. शेतकरी नेता म्हणून गौरविले नाही. त्यांचे संघर्षमय जीवन सर्वांना भावलेले आहे. ते कधी महाराष्ट्र शेतकरी संघटनेच्या भानगडीत देखील पडले नाही. आपल्या भागातील शेतकरी आणि आपण एवढेच त्यांनी पाहिले. त्यादृष्टीने त्यांनी पाण्याच्या प्रश्नाकडे लक्ष दिले.

मला एक गोष्ट येथे मुद्दाम नमूद करावयाची आहे की, दुष्काळग्रस्त भागातील शेतकऱ्यांकरिता श्री.नायकवडी यांनी संघर्ष उभा केला. तो संघर्ष विधान मंडळात सुरू आहे. केळकर समिती हा त्याचाच एक भाग आहे. आज तालुका पातळीवर अनुशेषाचे प्रश्न निर्माण झाले आहेत. पश्चिम महाराष्ट्रातील दुष्काळग्रस्त तालुक्यातील संघर्ष हा एक वेगळा भाग आहे. तो अण्णानी पुढे सुरू ठेवला.

स्वातंत्र्य लढ्यात, संयुक्त महाराष्ट्राच्या चवळीवळीमध्ये, गोवा मुक्ती लढ्यात भाग घेतलेल्या एका लढवय्याला मी माझ्या पक्षाच्या वतीने मनःपूर्वक आदरांजली वाहतो. धन्यवाद.

.....

यानंतर श्रीमती रणदिवे.....

राज्यातील सर्व माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील मुख्याध्यापकांना
केंद्राप्रमाणेच वेतन श्रेणी देणेबाबत

(२) * २५०५५ श्री.भगवान साळुंखे , श्री.चंद्रकांत पाटील , श्री.रामनाथ मोते , श्री.नागो गाणार ,
डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील
काय :-

(१) राज्यातील सर्व माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील मुख्याध्यापकांना केंद्राप्रमाणेच वेतन
श्रेणी देणेसाठी त्रुटी समितीकडे शिफारस करण्याचे आश्वासन मा.शिक्षणमंत्र्यांनी मुख्याध्यापक
महामंडळाच्या शिष्टमंडळाला देऊन अद्यापपर्यंत मुख्याध्यापकांच्या वेतनश्रेणीत वाढ न झाल्याचे माहे
डिसेंबर, २०११ च्या तिसऱ्या आठवड्यात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मा.शिक्षणमंत्र्यांनी दिलेल्या आश्वासनाची पूर्तता करणेसाठी कोणती कार्यवाही केली
वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजेंद्र दर्डा : (१), (२) व (३) प्रस्ताव वेतन त्रुटी समितीकडे सादर करणेची कार्यवाही दिनांक
३१.८.२००९ पर्यंत करणे अपेक्षित होते, तथापि सदर प्रस्ताव वित्त विभागास संदर्भित करण्यात येत
आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नही

श्री.जयंत प्र.पाटील (विधानसभेद्वारा निर्वाचित) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते आणि माननीय उप मुख्यमंत्री यांनी जो शोक प्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, माननीय डॉ.विमलताई मुंदडा यांचे आणि आमचे कौटुंबिक नाते होते. दर अधिवेशनाच्या वेळी येथे आल्यानंतर त्या आमच्या घरी येत असत. तसेच वर्षातून निदान पाच-पंचवीस वेळा त्या अलिबागला आमच्या घरी येऊन रहात असत. त्याचप्रमाणे वेगवेगळ्या कार्यक्रमां मुळे त्यांचे अलिबागशी एवढे नाते जुळले होते की, त्या आमच्या कार्यकर्त्यांना देखील नावानिशी ओळखत होत्या.त्यांची राजकीय जीवनाची सुरुवात भारतीय जनता पक्षामधून झाली. पण त्यांचे एक वैशिष्ट्य आहे.जेव्हा त्यांनी भारतीय जनता पक्ष सोडला, तेव्हा मी त्यांना सांगितले की, ताई, आता आपण पक्ष बदलला आहे, तुम्हाला त्रास होईल. कारण सहसा पक्ष बदलल्यानंतर मतदार त्या व्यक्तीला स्वीकारत नाहीत. त्यामुळे आपल्या मताधिक्यावर किंवा याठिकाणी निवडून येण्यावर परिणाम होऊ शकतो. त्यावर त्या असे म्हणाल्या की, भाई, तसे नाही. मी निवडून आल्यानंतर तुम्हाला भेटेन आणि सन्माननीय उप मुख्यमंत्री श्री.अजितदादा पवार यांनी सांगितले, ती गोष्ट खरी आहे की, त्यांचे मताधिक्य सतत वाढत गेले.त्यांनी पक्ष बदलला तरी त्यांच्या मताधिक्यामध्ये बदल झाला नाही. त्यांनी 2 टर्म भारतीय जनता पक्षामध्ये काम केले, त्यानंतर त्या तीन टर्म राष्ट्रवादी पक्षामध्ये कार्यरत होत्या. तसेच त्यांना राज्य शासनाच्या मंत्रिमंडळामध्ये मंत्री म्हणून काम करण्याची संधी मिळाली. त्या मंत्री म्हणून कार्यरत असताना त्यांच्याकडे कोणतेही काम घेऊन गेल्यानंतर किंवा एखादे पत्र पाठविले तर त्याबाबतीत त्या स्वतः पाठपुरावा करीत असत आणि मला फोन करून सांगावयाच्या की, तुम्ही अमुक कामाबद्दल सांगितले होते. पण तुम्ही ते विसरला आहात, पण मी तुमचे काम केलेले आहे. अशा प्रकारे एक वैशिष्ट्यपूर्ण मंत्री म्हणून त्यांनी काम केलेले आहे. सर्वसामान्य लोकांची कामे करण्याची त्यांची प्रवृत्ती होती.

सभापती महोदय, मला माननीय मंत्री डॉ.विमलताई मुंदडा यांचे अनेक किस्से सांगता येतील. परवा सभागृह संपल्यानंतर घरी गेलो आणि काल सकाळी मला माझ्या पत्नीने उठवून सांगितले की, डॉ.विमलताई मुंदडा यांचे निधन झाले आहे आणि ती रडावयास लागली. माझी पत्नी त्या दिवशी जेवली देखील नाही एवढे त्यांचे एकमेकांशी नाते होते. त्या दोघीजणी अलिकडेच भेटल्या होत्या. त्या दिवशी माझ्या घरामध्ये दिवसभर डॉ.विमलताई मुंदडा यांच्या आठवणी काढल्या जात होत्या.त्या धडाडीच्या कार्यकर्त्या होत्या.तसेच मतदार संघामध्ये डी-लिमिटेशन नंतर जे काही

श्री.जयंत प्र.पाटील . . .

फेरफार झाले त्या नंतर देखील मी त्यांच्याबरोबर चर्चा केली की, ताई, आता मतांच्या संख्येमध्ये काही बदल होईल काय ? त्यावर त्यांनी असे सांगितले की, मी माझे मताधिक्य निश्चितपणे कायम ठेवीन. आज या सदनामध्ये एक वैशिष्ट्यपूर्ण असे घडत आहे ते म्हणजे डॉ.विमलताई मुंदडा या आपल्या सभागृहाच्या सन्माननीय सदस्या नसतानाही आपण त्यांना शोक प्रस्तावाच्या माध्यमातून आदरांजली अर्पण करित आहोत आणि हा खरा त्यांचा बहुमान आहे असे मला वाटते. मी चुकत नसेन तर या सभागृहातील सदस्य किंवा एखादे वैशिष्ट्यपूर्ण काम करणारी व्यक्ती यांचे निधन झाले तरच आपण त्यांना येथे श्रद्धांजली वाहतो. कै.डॉ.विमल मुंदडा यांचे दुःखद निधन झाले आहे, त्याबद्दल त्यांच्या कुटुंबीयांच्या दुःखामध्ये मी आणि माझे सर्व कुटुंबीय तसेच माझा पक्ष देखील सामील राहिल.

. . . .जी-3

श्री.जयंत प्र.पाटील . . .

सभापती महोदय, कै.नागनाथ नायकवडी यांच्या बरोबर चळवळीमध्ये अनेक वेळा काम करण्याची संधी माझ्यासारख्या कार्यकर्त्याला मिळाली. सन्माननीय सदस्य श्री.दिवाकर रावते साहेब म्हणाले की,त्यांनी राज्य पातळीवर शेतकऱ्यांचे लढे केले नाहीत. पण श्री.नायकवडी यांचे धरणग्रस्तांचे वैशिष्ट्यपूर्ण गाव आणि हुतात्मा किसन वीर सहकारी साखर कारखाना या दोन महत्वाच्या बाबी आहेत. महाराष्ट्रातील धरणग्रस्तांचे प्रश्न सोडविणारे ठिकाण म्हणून या गावाकडे आशेने पहाणारे धरणग्रस्त आहेत. महाराष्ट्रातील कोणतेही धरणग्रस्त असोत, त्यांच्याकडे खऱ्या अर्थाने लक्ष देण्याचे काम त्यांनी त्यांच्या उतारवयामध्ये केले आहे. कै.नागनाथ नायकवडी यांनी आयुष्यभर श्रमिकांचे, कष्टकऱ्यांचे राजकारण केले. त्यांनी कष्टकऱ्यांबरोबर असलेली त्यांची नाळ कधीच सोडली नाही. पण एक वैशिष्ट्य आहे की, त्यांचा कारखाना हा त्यांच्या मातोश्रींमुळे उभा राहिला. मी लहान असताना कै.वसंतदादा पाटील यांच्याकडे माझे वडील जात असत.त्यावेळी मी देखील त्यांच्याबरोबर जात असे. त्यांची आपसात व्यक्तीगत स्वरूपाची मैत्री होती. त्यावेळी कारखाना काढावा असा श्री.नायकवडी यांच्या मातोश्रींचा आग्रह होता. मग त्या स्वतः कलेक्टर कार्यालयामध्ये जात असत आणि त्या तेथे जोरात तेथील कलेक्टरांना बोलावयाच्या अशी एक चर्चा तेव्हा पश्चिम महाराष्ट्रामध्ये मोठ्या प्रमाणात होती.सभापती महोदय, आपणही त्याच जिल्ह्यातील आहात.त्यामुळे आपल्याला याची माहिती आहे.कै.नायकवडी यांच्या मातोश्री प्रत्येक प्रश्न कलेक्टर किंवा आयुक्त यांच्याकडे घेऊन गेल्यानंतर सोडवून आणावयाच्या आणि त्यासाठी तेथे ठाण मांडून बसावयाच्या हे त्यांचे वैशिष्ट्य होते आणि त्यांच्या मुलावर खऱ्या अर्थाने जे संस्कार झाले त्याचे सर्व श्रेय त्यांच्या मातोश्रींकडे जाते असे मला वाटते.

सभापती महोदय,सन्माननीय उप मुख्यमंत्री यांनी सांगितले, ती खरी गोष्ट आहे की, तेथील कारखाना चांगला आहे.परंतु महाराष्ट्रामध्ये कमी कामगारांमध्ये चालविण्यात येणारा एक नंबरचा कारखाना म्हणून त्यांचा पहिला मान आहे.सुरुवातीला त्यांनी कमी कामगार असलेला कारखाना म्हणून त्यांनी एक वैशिष्ट्यपूर्ण काम महाराष्ट्रामध्ये केले.जेव्हा कारखाना काढला तेव्हा तेथे केवळ 300 कर्मचारी होते आणि असे असले तरी उतारा देखील चांगल्या प्रकारे दिला. तसेच कोणतीही सत्ता नसताना त्यांनी हुतात्मा चळवळ असो, शिक्षण संस्था असो, वाहतूक संस्था असो इ.विविध संस्था चालविल्या. तसेच शेतकऱ्यांच्या ऊसाला सगळ्यात जास्त भाव देण्याचे काम त्यांनी केले आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील.....

हे सर्व करीत असताना त्यांनी आपल्या आयुष्यामध्ये कोणताही डाग लागू दिला नाही हे वैशिष्ट्यपूर्ण आहे. चळवळीमध्ये काम करताना, कारखाना चालवित असताना, सहकारामध्ये काम करीत असताना, शैक्षणिक क्षेत्रात काम करीत असताना त्यांच्यावर कोणताही डाग लागला नाही. अशा थोर नेत्याच्या निधनामुळे शेतकरी आणि कष्टकऱ्यांची हानी झालेली आहे. मी माझ्या पक्षाच्या वतीने आणि कुटुंबाच्या वतीने त्यांना आदरांजली अर्पण करतो आणि माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

..2..

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री.हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते आणि माननीय उप मुख्यमंत्री श्री.अजितदादा पवार यांनी जो शोक प्रस्ताव मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी आणि त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, डॉ.विमल मुंदडा आणि श्री.नागनाथ अण्णा नायकवडी या दोन सदस्यांचे निधन झालेले आहे. डॉ.विमल मुंदडा यांच्या बाबतीत सांगावयाचे झाले तर एक न्याय-लोकप्रतिनिधी म्हणून अफाट लोकप्रियता मिळवून आपल्या मतदारसंघाशी कायम एकनिष्ठ राहून काम करणारी एक धडाडीची महिला असे त्यांचे वर्णन करावे लागेल. डॉ.विमलताई मुंदडा यांनी मंत्रिमंडळात आरोग्य मंत्री म्हणून काम केले होते. स्वतः वैद्यकीय पदवीधर असताना देशातल्या सर्वात मोठ्या भीषण आजाराला त्यांना सामोरे जावे लागले. त्या क्षेत्रातील ज्ञान असल्यामुळे त्याची परिणीती काय होणार आहे, त्याची अखेर कुठे आहे हे माहीत असताना सुध्दा ज्या संघर्षामधून त्यांचे नेतृत्व निर्माण झाले, त्या संघर्षाशी इमान राखून अखेरपर्यंत कार्यरत राहणे हे त्यांच्या व्यक्तिमत्वातले वैशिष्ट्य अतिशय महत्वाचे होते. त्यांना चांगली संधी मिळाली. मागासवर्गीयांमधून येऊन सुध्दा एवढे मोठे शिक्षण घेतले. लोकांमध्ये जाऊन सामाजिक कामांची उभारणी करायची, वेगवेगळ्या माध्यमातून लोकांचे प्रश्न सोडवावयाचे आणि खऱ्या अर्थाने लोकप्रतिनिधी म्हणून काम करित असताना ती बांधिलकी जपत जपत आपला मार्ग पुढे न्यायचा असे त्यांचे तत्व होते. असे म्हटले जाते की, लोकांचे प्रतिनिधी म्हणून काम करायला लागल्यावर आपल्या व्यक्तीगत गोष्टी मागे पडतात. आपली सुख, दुःख मागे ठेवावी लागतात. अशा अनंत अडचणींचा सामना करत त्या अखेरपर्यंत झुंजत राहिल्या.

सभापती महोदय, महिलांचे नेतृत्व मोठ्या प्रमाणावर पुढे यावे यासाठी जी बांधणी असते त्या मधील एक महत्वाच्या शिलेदार म्हणून त्यांनी आमच्या पक्षामध्ये काम केले. सरकारमध्येही काम केले. त्यांच्या अकाली जाण्याने त्यांच्या बहराचा काळ, त्यांच्या नेतृत्वापासून समाजाची होऊ शकणारी अधिक उन्नती हे सर्वच आता पोरके झालेले आहे. त्यांच्या निधनामुळे या निमित्ताने अतिशय दुःख व्यक्त करावेसे वाटते.

श्री.हेमंत टकले.....

सभापती महादेय, स्व.नायकवडी हे आपल्या जिल्ह्यातील आहेत. या एकूण भागात स्वातंत्र्यपूर्व आणि नंतरच्या काळात मोठ मोठी कर्तृत्वमान माणसे झाली. त्यांनी मोठे नेतृत्व केलेले आहे. स्वातंत्र्य लढ्यानंतर रचनात्मक कामांची बांधणी नागनाथ अण्णांसारखा मोठा माणूस राज्यभर करू शकला असता. परंतु ज्या मूल्यांची बांधणी त्या व्यक्तिमत्वामध्ये घडत गेलेली असते. त्याप्रमाणे आपले मूळ जेथे आहे, आपला जो परिसर आहे, त्या परिसरातील शेवटच्या माणसापर्यंत मी विकास कसा नेऊ शकेन हे त्यांचे ध्येय होते. त्यासाठी मी पाय रोवून त्याच जागी घट्टपणे कसा उभा राहून काम करू शकेन आणि जे काम करेन ते काम निश्चितपणे पारदर्शक असेल, समाजोपयोगी असेल आणि त्यामध्ये कोणत्याही प्रकारच्या गैरव्यवहारा कोणताही थारा नसेल असे त्यांचे ध्येय होते. वास्तविक नागनाथ अण्णांची ही सर्व पिढी फार मोठ्या संघर्षाला सामोरी गेली होती. ज्याचा अपभ्रंश "पत्री सरकार" असा झाला. ते एक आव्हानात्मक काम त्यांनी त्या काळात उभे केले होते. त्यांच्यासाठी सत्तेची कोणतीही दालने कधीही उघडली असती. पण एकदा ठामपणे, निश्चयाने उभे राहून त्यांनी त्यांच्या भागासाठी, शेतकऱ्यांसाठी, शेतमजुरांसाठी, माझ्या गरीब विद्यार्थ्यांसाठी रचनात्मक कामांची बांधणी करण्याचा वसा घेतल्यानंतर अन्य बाबी त्यांच्या दृष्टीने गौण होत्या. हा खरोखर एक फार मोठा आदर्श आहे. नागनाथ अण्णांच्या जाण्यामुळे एका युगाचा अंत झालेला आहे असे म्हटले तर ते वावगे होणार नाही. अशा या थोर स्वातंत्र्य सेनानीच्या निधनाबद्दल आणि डॉ.विमलताई मुंदडा यांच्या निधनाबद्दल मी माझ्या पक्षाच्या वतीने त्यांना भावपूर्ण आदरांजली अर्पण करतो.

यानंतर कु.थोरात...

श्री. सुभाष चव्हाण (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, कै. डॉ. विमलताई मुंदडा यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली वाहण्यासाठी मी या ठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, डॉ. विमलताई मुंदडा या माझ्या समाजातील होत्या, परंतु त्या आमच्या समाजातील आहेत हे मला आजतागायत माहीत नव्हते कारण त्यांनी कधी जातीचे भांडवल केले नाही. मी मागासवर्गीय आहे असे त्या कधी म्हणत नव्हत्या. त्यांच्यामध्ये विनम्रता आणि साधी राहणी होती. त्यांच्याकडे गेल्यानंतर त्या आमच्याशी हसत-खेळत बोलत असत. आमच्याकडे विधिमंडळ अनुसूचित जाती हा एक फोरम आहे. त्यासंदर्भात नावाची छाननी करत असताना मी एकदा त्यांना भेटलो होतो. त्यांनी कधीही जातीवाचक किंवा मागासवर्गीय याचे भांडवल केले नाही. पण त्यांना समाजाबद्दल प्रेम होते. डॉ. विमलताई मुंदडा यांच्या निधनाने काँग्रेस पक्षाची आणि राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची मोठी हानी झालेली आहे. त्यांना मी भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो.

सभापती महोदय, कै. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी यांचे या देशामध्ये मोठे अग्रगण्य नेतृत्व होते. स्वातंत्र्य लढयामध्ये त्यांनी भाग घेतला होता. रचनात्मक अशा पध्दतीची कामे त्यांनी केलेली आहेत. या दोघांनाही आमच्या पक्षाच्या वतीने मी भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो.

....2..

सभापती : या सभागृहाचे नेते माननीय उप मुख्यमंत्री श्री. अजित दादा पवार यांनी कै. डॉ. विमल नंदकिशोर मुंदडा, विधानसभा सदस्य व माजी मंत्री आणि कै. श्री. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी क्रांतिवीर, ज्येष्ठ स्वातंत्र्य सेनानी यांच्या दुःखद निधनाबद्दलचा शोक प्रस्ताव या ठिकाणी मांडलेला आहे. त्यावर सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री. विनोद तावडे यांनी तसेच अन्य सन्माननीय सदस्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केलेल्या आहेत.

कै. डॉ. विमल मुंदडा यांचा आणि माझा गेल्या पंधरा वर्षांमध्ये फार निकटचा संबंध आला. राज्य मंत्री मंडळामध्ये राज्य मंत्री म्हणून आणि नंतरच्या काळात मंत्री म्हणून एक अत्यंत तत्पर अशा पध्दतीचे त्यांचे काम मी या सभागृहामध्ये पाहिलेले आहे. मराठवाडयामध्ये सातत्याने जो दुष्काळ निर्माण झाला त्याच्या अनुषंगानेही त्यांनी अत्यंत चांगल्या पध्दतीने काम केलेले आहे. विशेषतः भूकंपामध्ये ज्या हजारो नागरिकांचा मृत्यू झाला, त्यावेळी ज्या समाजसेवकांनी काम केलेले आहे, त्यामध्ये कै. डॉ. विमल मुंदडा यांचे नाव अग्रणी घेणे अत्यंत आवश्यक आहे. एक अत्यंत ध्येयवादी, अत्यंत नितीमान आणि प्रयत्नांची पराकाष्ठा करणाऱ्या या आमच्या भगिनी होत्या. कै. डॉ. विमल मुंदडा या 1990,1995,1999,2004 व 2009 अशा पाच वेळा बीड जिल्हयातील केज मतदार संघातून महाराष्ट्र विधानसभेवर निवडून आल्या होत्या. अशा या आमच्या भगिनीचे निधन दिनांक 22 मार्च, 2012 रोजी झालेले आहे.

कै. नागनाथ (अण्णा) रामचंद्र नायकवडी हे माझ्या जिल्हयातील आणि शिराळा-वाळवा या भागातील अत्यंत प्रखर देशभक्त, क्रांतिवीर आणि क्रांतिसिंह होते. सर्वसामान्य समाज आज त्यांना याच नावाने ओळखतो. 1922 ते 1940 या कालावधीचा विचार केला तर एका 18 ते 20 वर्षांच्या निधडया छातीच्या तरुणाने त्या वेळच्या स्वातंत्र्य युध्दाकरिता जबरदस्त जिद्दीने शेकडो संघटक तयार केले आणि ब्रिटिश राज्य व्यवस्थेला खऱ्या अर्थाने टक्कर दिली. ब्रिटिश राज्य सत्तेला आव्हान देण्याची राज्य व्यवस्था ज्यांनी निर्माण केली ते प्रति सरकार होते. परंतु त्याचा अपभ्रंश पत्री सरकार असा झाला. या प्रति सरकारमध्ये त्या-त्या विभागामध्ये जनतेला न्याय देण्याच्या अनुषंगाने प्रयत्नांची पराकाष्ठा करणे, ब्रिटिशांकडून होणारा अन्याय मोडून काढणे आणि त्या अनुषंगाने प्रसंगी अनेक वेळा संघर्ष करणे अशा प्रकारचे जे कार्य होते त्यामध्ये क्रांतिसिंह नाना पाटील हे अग्रेसर होते, . .

..

यानंतर श्री. बरवड....

सभापती .....

क्रांतिवीर जी.डी.बापू लाड होते आणि नागनाथअण्णा नायकवडीही होते. त्यांचा हा संघर्ष माझ्या शिराळा तालुक्यामध्ये 1940 च्या दरम्यान उभा राहिला. त्यामध्ये जो मोठा संग्राम झाला त्यात हुतात्मा किसनवीर हे नाव ज्या कारखान्याला आहे, त्या वीराचा मृत्यू माझ्या तालुक्यामध्ये त्या वेळच्या एका पोलीस अधिकाऱ्याबरोबर झालेल्या संघर्षामध्ये झाला. किसनवीर यांनी आपल्या लोकांना लष्करी शिक्षण देण्याकरिता पंजाबमधील एका माजी लष्करी सैनिकाला या ठिकाणी आणले होते. दुर्दैवाने त्याचाही त्या संग्रामामध्ये मृत्यू झाला.

स्वातंत्र्यानंतरच्या काळामध्ये सन्माननीय अण्णांनी विधायक चळवळीकडे आपले संपूर्ण लक्ष केंद्रित केले. हुतात्मा किसनवीर कारखाना ही त्याची खऱ्या अर्थाने परिणती आहे. किसनवीर कारखाना निर्माण करण्याकरिता नागनाथअण्णांना जवळजवळ 12 वर्षांचा संघर्ष करावा लागला. त्यावेळी कारखान्याचे लायसन्स मिळणे हे अतिशय कठीण काम होते. अशा परिस्थितीत स्व. वसंतदादा पाटील यांच्या मदतीमुळे आणि नागनाथअण्णांच्या चिकाटीमुळे तो कारखाना अस्तित्वात आला. सन्माननीय सदस्य श्री. जयंत प्र. पाटील यांनी सांगितल्याप्रमाणे त्यांच्या ज्या मातोश्री होत्या त्यांनाही तेवढाच अधिकार होता. त्यावेळचे कलेक्टर असतील, डीएसपी असतील किंवा आणखी कोणी असो, आमच्या त्या ताई किंवा माई आल्या की त्यांच्या हुकुमाविना आमचे काही चालत नव्हते अशी आमच्या सांगली-सातारा जिल्ह्यातील परिस्थिती होती. त्यांच्या चिवट प्रयत्नांमुळे तो कारखाना झाला. तो कारखाना अनेक संघर्षातून निर्माण झाला. सुदैवाने आज महाराष्ट्रातील जे आठ दहा अत्यंत आदर्श कारखाने असतील त्यातील हा देखील एक कारखाना आहे. त्या ठिकाणी शेतकऱ्यांनाही न्याय आहे, कष्टकऱ्यांनाही न्याय आहे आणि कर्मचाऱ्यांनाही न्याय आहे. अशा पध्दतीचे वातावरण त्या ठिकाणी आहे.

विशेषतः त्यांनी पाण्याच्या अनुषंगाने केलेली चळवळ ही आपणा सगळ्यांच्या लक्षात राहण्यासारखी आहे. विशेषतः त्यांचे असे म्हणणे होते की, पाणी ही राष्ट्राची संपत्ती आहे. पाणी जर राष्ट्राची संपत्ती असेल तर जो दुष्काळी भाग आहे, जे लोक दुष्काळी भागात राहतात, ज्या

RDB/ D/ KTG/

सभापती .....

ठिकाणी पर्जन्यमानच कमी आहे, त्यांच्यावर सातत्याने अन्याय होणे बरोबर नाही. कल्याणकारी राज्यामध्ये, कल्याणकारी राज्य शासनामध्ये अशा दुष्काळी भागातील सामान्य, गोरगरीब लोकांना सुध्दा स्वखर्चाने पाणी आणून देणे हे सरकारचे खऱ्या अर्थाने कर्तव्य आहे या भावनेने दुष्काळी भागामध्ये ते अनेक ठिकाणी संघर्ष करीत होते.

या व्यतिरिक्त त्यांनी धरणग्रस्तांचेही नेतृत्व केले. अनेक कष्टकरी शेतकऱ्यांचे नेतृत्व त्यांनी केले. त्यांना शिवाजी विद्यापीठाने डी.लिट. ही पदवी दिली आणि खऱ्या अर्थाने शैक्षणिकदृष्ट्या त्यांचा फार मोठा बहुमान केला. भारत सरकारने सुध्दा पद्मविभूषण या किताबाने त्यांचा गौरव केला. त्यांनी आतापर्यंत केलेले जे काम आहे त्या दृष्टीने भारत सरकारने त्यांचे फार मोठ्या प्रमाणावर कौतुक केलेले आहे. ते 1957 आणि 1985 साली वाळवा मतदारसंघातून निवडून आले होते. अशा या स्वातंत्र्यसेनानी नागनाथअण्णा नायकवाडी यांचे दुःखद निधन झालेले आहे. मी दिवंगत डॉ. विमलताई मुंदडा तसेच नागनाथअण्णा नायकवाडी यांना भावपूर्व श्रद्धांजली अर्पण करतो. या ठिकाणी त्यांच्या निधनाबद्दल जो दुःखवट्याचा प्रस्ताव मांडलेला आहे त्याबद्दल मी माझ्या भावना व्यक्त केलेल्या आहेत. त्यांना अभिवादन करण्याकरिता, आदरांजली वाहण्याकरिता सन्माननीय सदस्यांनी दोन मिनिटे स्तब्ध उभे राहून शोक प्रस्ताव संमत करावा, अशी माझी त्यांना विनंती आहे.

(सदस्य उभे राहतात)

सदस्यांनी खाली बसावे.

शोक प्रस्ताव संमत करण्यात आला आहे. प्रस्तावाची एक प्रत शोकाकुल कुटुंबीयांकडे पाठविण्यात येईल.

आता सभागृहाचे कामकाज दुपारी 2.00 वाजेपर्यंत स्थगित करण्यात येत आहे. दुपारी 2.00 वाजता सभागृहाचे कामकाज पुनः सुरु होईल.

(सभागृहाची बैठक सकाळी 11.49 ते दुपारी 2.00 वाजेपर्यंत स्थगित झाली)

यानंतर श्री. खंदारे ...

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-1

NTK/ D/ KTG/

पूर्वी श्री.बरवड

14:00

(स्थगितीनंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

पृ.शी./मु.शी.: सन 2012-2013 चा अर्थसंकल्प सादर करणे

श्री.राजेंद्र मुळक (वित्त राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी सन 2012-2013 चा अर्थसंकल्प सभागृहाला सादर करीत आहे.

हा लेखा जोखा नाही, हे समतेचे तोरण आहे

सर्वाना समान न्याय देणे हे आमचे धोरण आहे

सभापती महोदय, महाराष्ट्राच्या कृषी, सहकार, उद्योग, स्थानिक स्वराज्य संस्था, पायाभूत सुविधा, शिक्षण, साहित्य, कला, संस्थात्मक उभारणी अशा सर्व क्षेत्रात आपल्या नेतृत्वाने महाराष्ट्राला विकासाची नवी दिशा देणाऱ्या स्व.यशवंतरावजी चव्हाण साहेबांचे हे जन्मशताब्दी वर्ष आहे. त्यांच्या पवित्र स्मृतीस मी आदरांजली अर्पण करीत आहे. त्यांचे जन्मशताब्दी वर्ष साजरे करण्याकरिता मी रुपये 100 कोटींचा नियतव्यय प्रस्तावित करीत आहे. त्यांच्या ध्येय धोरणांशी सुसंगत, सर्वसमावेशक विकासाला अनुकूल असा अर्थसंकल्प सादर करण्याचा मी प्रयत्न करीत आहे.

(प्रेस : कृपया सोबत जोडलेले भाषण भाग एक येथे छपावे)

यानंतर श्री.शिगम..

26-03-2012

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

L-1

RDB/

पूर्वी कु. थोरात

14:50

श्री. राजेंद्र मुळक ....

“वक्त को जिस ने नहीं समझा, उसे मिटना पडा है,
बच गया तलवार से तो फूल से कटना पडा है,
क्यो न कितनी ही बड़ी हो, क्यो न कितनी ही कठिन हो,
हर नदी की राह से चट्टान को हटना पड़ा है.”

सभापती महोदय, आता मी अर्थसंकल्पाचा भाग 2 सभागृहापुढे सादर करित आहे.

....नंतर श्री. गिते....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

(माननीय वित्त राज्यमंत्री श्री. राजेंद्र मुळक यांचे अर्थसंकल्पीय भाषण पुढे सुरु...)

“जाति-पाति से बड़ा धर्म है,
धर्म-ध्यान से बड़ा कर्म है,
कर्म-कांड से बड़ा मर्म है,
मगर सभी से बड़ा यहाँ,
यह छोटा सा इन्सान है,
अगर वह प्यार करे,
तो धरती स्वर्ग समान है.”

सभापती : सन 2012-2013 चा अर्थसंकल्प सभागृहाला सादर झाला आहे. सुटकेसमधून अर्थसंकल्पीय प्रकाशने सन्माननीय सदस्यांना देण्याची व्यवस्था वित्त विभागा तर्फे तळ मजल्यावरील वितरण केंद्रावर करण्यात आली आहे. सन्माननीय सदस्यांनी वितरण केंद्रावरून सादर प्रकाशने घ्यावीत.

सभागृहाची बैठक आता स्थगित होत आहे. सभागृहाची विशेष बैठक मंगळवार, दिनांक 27 मार्च, 2012 रोजी सकाळी 10.00 ते 11.00 वाजेपर्यंत घेण्यात येईल. सादरहू बैठकीत दि.26 मार्च, 2012 रोजीची प्रश्नोत्तरे चर्चेला घेण्यात येतील. सभागृहाची नियमित बैठक सकाळी 11.15 वाजता पुन्हा भरेल.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 03 वाजून 08 मिनिटांनी, मंगळवार, दिनांक 27 मार्च, 2012

रोजीच्या सकाळी 10.00 वाजेपर्यंत स्थगित झाली)
